

PATVIRTINTA
Telšių r. Eigirdžių pagrindinės mokyklos
Direktoriaus 2017 rugpjūčio 31 d.
Įsakymu Nr. 63

SMURTO PREVENCIJOS IR SAUGAUS EMOCINIO UGDYMO ORGANIZAVIMO IR ĮGYVENDINIMO TELŠIŲ R. EIGIRDŽIŲ PAGRINDINĖJE MOKYKLOJE TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto prevencijos ir saugaus emocinio ugdymo organizavimo ir įgyvendinimo Telšių r. Eigirdžių pagrindinėje mokykloje tvarkos aprašas (toliau – Aprašas), parengtas vadovaujantis Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Švietimo ir Mokslo Ministerijos ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190, Jungtinių tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos 2017 m. birželio 30 d. aplinkraščiu Nr. SR-3010 „Dėl prevencinių programų įgyvendinimo mokyklose“, kitais teisės aktais.
2. Aprašo paskirtis – padėti mokyklos bendruomenei užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi.
3. Aprašas nustato smurto ir patyčių stebėsenos, informavimo, smurto ir patyčių prevencijos planavimo vykdymą Telšių r. Eigirdžių pagrindinėje mokykloje (toliau – mokykla).
4. Prevencija Apraše suprantama kaip priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksnius. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.
5. Intervencija Apraše suprantama kaip mokyklos direktoriaus, direktoriaus pavaduotojo ugdymui, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų mokyklos darbuotojų (toliau – mokyklos darbuotojai) koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visumą.
6. Aprašas remiasi šiais principais:
 - 6.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl socialinės padėties, lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės, tautinės, rasinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;
 - 6.2. kiekvienas mokyklos administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, tėvai (globėjai, rūpintojai), pastebėję ar sužinoję apie patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;
 - 6.3. veiksnių turi imtis visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias amžiaus ir pareigų bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ir patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų.
7. Visi Mokyklos bendruomenės nariai (mokiniai, vadovai, mokytojai, švietimo pagalbos specialistai, tėvai (globėjai, rūpintojai), kiti darbuotojai) turi būti supažindinti pasirašytinai su smurto prevencijos ir saugaus emocinio ugdymo organizavimo ir įgyvendinimo Telšių r. Eigirdžių pagrindinėje mokykloje tvarkos aprašu..
8. Apraše vartojamos sąvokos:
 - 8.1. patyčios – psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės kitam asmeniui daromi tyčiniai pasikartojantys veiksmai, kuriais siekiama pažeminti jo reputaciją ar orumą, jį įžeisti, įskaudinti ar kitaip sukelti jam psichologinę ar fizinę žalą. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):
 - 8.1.1. žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

8.1.2. fizinės patyčios (smurtas): mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turinė žala ir kt.;

8.1.3. socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.; patyčios kibernetinėje erdvėje, patyčios iš kito asmens naudojantis informacinėmis technologijomis ir/ar informacinės visuomenės informavimo priemonėmis, siekiant įbauginti asmenį, pakenkti jo reputacijai ir/ar kitokiu būdu jį pažeminti, neatsižvelgiant į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapibrėžtam gavėjų skaičiui;

8.2. patyčias patiriantis vaikas – mokinys, iš kurio yra tyčiojama;

8.3. besityčiojantysis – mokinys ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

8.4. patyčias patiriantis suaugęs, vadovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys ar kitas suaugęs asmuo;

8.5. patyčių stebėtojas – mokinys ar suaugęs asmuo, matantis ar žinantis apie patyčias;

II. SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA MOKYKLOJE

9. Smurto ir patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi mokyklos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi mokyklos direktorius, Vaiko gerovės komisija, klasių auklėtojai, švietimo pagalbos specialistai, o jos vykdyje dalyvauja visi mokyklos bendruomenės nariai.

10. Mokyklos direktorius yra atsakingas už Aprašo parengimą ir vykdymą, už smurto ir patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą mokyklos bendruomenei ir vykdymą.

11. Smurto prevencijos ir saugaus emocinio ugdymo organizavimo ir įgyvendinimo Telšių r. Eigirdžių pagrindinėje mokykloje tvarkos aprašo įgyvendinimą koordinuoja mokyklos Vaiko gerovės komisijos pirmininkas, socialinis pedagogas, kurie kasmet:

11.1. inicijuoja anoniminę vaikų apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

11.2. atlieka fiksuotų pranešimų apie patyčias analizę;

11.3. rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

11.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

11.5. teikia siūlymus dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo mokykloje, mokyklos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo smurto ir patyčių prevencijos ar intervencijos srityje bei kitais klausimais;

11.6. esant reikalui, teikia siūlymus mokyklos direktoriui dėl mokyklos Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos tvarkos tobulinimo;

11.7. atlieka kitus mokyklos smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkoje numatytus veiksmus.

12. Klasių auklėtojai kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja Vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius vykdymo tvarkos aprašą, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ir patyčiomis.

III. SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA MOKYKLOJE

13. Visais įtariamų ir realių smurto ir patyčių atvejais mokytojas, budintis mokytojas, klasės auklėtojas, socialinis pedagogas, direktoriaus pavaduotojas ugdymui, direktorius ar kitas darbuotojas reaguoja nedelsiant:

13.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą ar patyčias;

13.2. primena mokiniui, kuris smurtauja ar tyčiojasi, mokyklos nuostatus ir elgesio taisykles;

13.3. esant pagalbos mokinio sveikatai ir gyvybei reikalingumui, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) kitus mokyklos darbuotojus ar institucijas (policiją, greitąją pagalbą);

13.4. surenka informaciją apie smurtaujančių ar besityčiojančių tapatybę, dalyvių skaičių ir kitus galimai svarbius faktus;

13.5. informuoja mokyklos direktorių, klasės auklėtoją, socialinį pedagogą apie įtariamą ir/ar įvykusį smurtą ar patyčias; elektroninių patyčių atveju, (jei turi) pateikia išsaugotus įrodymus.

13.6. apie įtariamą ir/ar įvykusį smurtą ar patyčias (ar elektronines patyčias), kartu pateikia užpildytą pranešimo apie patyčias formą (priedas Nr.1), neskleidžia informacijos apie smurtą patyrusio ar smurtaujančio mokinio, darbuotojo elgesį, šeimą, sveikatą su įvykiu nesusijusiems asmenims.

14. Klasės auklėtojas gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusį smurtą ar patyčias:

14.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai smurto/ patyčių atvejis;

14.2. organizuoja individualius pokalbius su smurto/patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

14.3. užpildo pranešimo apie patyčias formą (priedas Nr.1); ją perduoda Vaiko gerovės komisijos pirmininkui (mokyklos direktoriui), ar socialiniam pedagogui;

14.4. toliau stebi situaciją, bendradarbiauja su Vaiko gerovės komisijos pirmininku ir socialiniu pedagogu ir informuoja apie pokyčius.

15. užpildytą formą priėmęs asmuo (socialinis pedagogas, jam nesant mokyklos direktorius) formą registruoja Smurto/patyčių registracijos žurnale (žurnalas laikomas VGK pirmininko kabinete):

15.1. imasi spręsti susidariusią situaciją;

15.2. esant sudėtingesnei situacijai, inicijuoja mokyklos Vaiko gerovės komisijos sušaukimą.

16. Vaiko gerovės komisija įvertinusi turimą informaciją:

16.1. numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, klase, kt. priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus); esant poreikiui sudaro veiksmų planą;

16.2. apie sudėtingesnę situaciją informuoja mokyklos direktorių, Vaiko teisių apsaugos tarnybą, Telšių Švietimo ir sporto reikalų skyrių, policiją ar kitas institucijas;

16.3. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius susirinkimus situacijos įvertinimui.

17. Mokyklos direktorius (jam neesant, pavaduotojas ugdymui arba socialinis pedagogas), sužinojęs apie mokyklos mokinio/darbuotojo patiriamas patyčias arba mokyklos darbuotojo tyčiojimąsi, privalo nedelsiant imtis priemonių, numatytų mokyklos darbo tvarkos dokumentuose. Apie nustatytus vaiko teisių pažeidimus mokykla informuoja Telšių savivaldybės institucijas.

18. Visiems patyčių dalyviams ir smurtautojams pagal individualius poreikius mokykloje teikiama švietimo pagalbos specialistų ir pedagogų pagalba.

19. Mokykla, vykdydama veiklas, orientuotas į smurto ir patyčių prevenciją, bendradarbiauja su mokinių tėvais (globėjais, rūpintojais), miestelio bendruomene, savivaldybėje esančiomis įstaigomis ar organizacijomis, kitais suinteresuotais asmenimis.

IV. SAUGIOS EMOCINĖS APLINKOS MOKYKLOJE KŪRIMAS

20. Saugios emocinės aplinkos mokykloje kūrimas apima glaudžiai tarpusavyje susijusius, integraliai veikiančius komponentus: mokyklos veiklą ir valdymą, socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymą, pozityvaus mokyklos mikroklimato kūrimą, mokinių pozityvių vertybių formavimą ir mokinių, mokytojų, mokyklos darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) įtraukimą / įsitraukimą.

21. Mokyklos direktorius atsako už sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinką mokykloje. Saugios ir palankios mokiniams aplinkos kūrimu rūpinasi visi mokyklos darbuotojai.

22. Mokykla puoselėja pozityvias vertybes ir bendruomeniškumą (mandagumą, paslaugumą, rūpinimąsi kitais, pagarbą, pasitikėjimą, solidarumą, lygiateisiškumą ir kt.), kurias atitinka visų mokyklos darbuotojų elgesys ir veikla.

23. Socialinių emocinių kompetencijų ugdymas:

23.1. nuoseklus ir reguliarus mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas: nuosekliai ir reguliariai ugdomi mokinių savęs pažinimo, empatijos, problemų ir konfliktų sprendimo, pykčio valdymo, streso įveikos, bendravimo ir bendradarbiavimo ir kiti socialiniai įgūdžiai;

23.2. mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas vykdomas:

23.2.1. sudarant mokykloje sąlygas kiekvienam mokiniui nuolat dalyvauti nuoseklyje, ilgalaikėje socialinėje ir emocines kompetencijas ugdančioje Lions Quest prevencinėje programoje, apimančioje smurto, alkoholio, tabako ir psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevenciją, sveikos gyvensenos skatinimą.

23.2.2 integruojant į neformaliojo vaikų švietimo veiklas, organizuojant prasmingas, bendruomeniškumą, savanorystę, pilietiškumą, saviraiškų dalyvavimą skatinančias veiklas;

23.3. pedagoginiai darbuotojai ne rečiau kaip kartą per ketverius metus tobulina kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje, taip pat tobulina asmenines socialines ir emocines kompetencijas.

24. Pozityvaus mokyklos mikroklimate kūrimas:

24.1. mokyklos bendruomenės narių santykiai: mokykloje kuriama mokymo(si) aplinka, palanki asmenybės ūgčiai, kuriami pozityvūs, tarpusavio pagarba, parama ir pasitikėjimu, bendromis vertybėmis grįsti santykiai, puoselėjamos mokinių stiprybės ir galios, skatinami ir stiprinami bendrumo, tapatumo ir priklausymo mokyklos bendruomenei jausmai;

24.2. pozityvaus mokyklos mikroklimate kūrimas ir puoselėjimas yra nenutrūkstamas, cikliškas procesas, susidedantis iš nuoseklių penkių etapų:

24.2.1. esamos situacijos įvertinimo: mokyklos vaiko gerovės komisija, vadovaudamasi mokyklos veiklos kokybei įsivertinti ir tobulinti skirtais instrumentais ar kitais pasirinktais būdais (apklausa, stebėjimu, pokalbiais ar kt.), reguliariai renka informaciją apie mokymo(si) aplinkos saugumą, mokyklos bendruomenės narių tarpusavio santykius ir identifikuoja aktualias problemas;

24.2.2. mokyklos bendruomenės narių sąmoningumo didinimo ir ištraukimo: pozityvaus mokyklos mikroklimate kūrimu ir pozityvių vertybių puoselėjimu rūpinasi mokyklos vadovas, mokyklos vaiko gerovės komisija, į šį procesą ištraukia visi mokyklos bendruomenės nariai, sprendimų ieškoma kartu diskutuojant ir tariantis;

24.2.3. tinkamų prevencijos ir intervencijos priemonių (taip pat ir prevencinių programų įgyvendinimo) mikro klimatui gerinti planavimo: numatomos prevencijos ir intervencijos priemonės (toliau – Priemonės), siekiant spręsti identifikuotas problemas, mažinti su jomis susijusius rizikos veiksnius ir didinti apsauginių veiksnių įtaką;

24.2.4. priemonių įgyvendinimo: mokyklos darbuotojai pagal pasiskirstytas atsakomybes įgyvendina numatytas Priemones. Priemonių įgyvendinimą koordinuoja socialinis pedagogas.

25.2.5. priemonių veiksmingumo vertinimo: analizuojami pasiekti rezultatai, sėkmės veiksniai ir trukdžiai, numatomos galimybės tobulinti Priemones.

26. Mokinių pozityvių vertybių formavimas:

26.1. mokinių dalyvavimas gerinant mokyklos mokymo(si) aplinką: mokiniai aktyviai dalyvauja kuriant pozityvų mokyklos mikro klimatą, jų nuomonė ir idėjos yra išklauseros ir vertinamos, skatinamas bendruomeniškumas, mokinių saviraiškų dalyvavimas Telšių atviro jaunimo centro ir kitose prasmingose veiklose;

26.2. dalyvavimas vietos bendruomenės veikloje: sudaromos galimybės ir skatinamas mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų taikymas ir įtvirtinimas įvairiuose gyvenimo kontekstuose (pvz., skatinama savanorystė, dalyvavimas pilietinėje, socialinėje ir kitoje bendruomeninėje veikloje ir kt.).

27. Tėvų (globėjų, rūpintojų) įtraukimas / ištraukimas:

27.1. aktyvumo skatinimas: skatinamas tėvų dalyvavimas kuriant saugią mokymo(si) aplinką mokykloje, įtraukiant juos į veiklas, atstovavimą mokyklai miestelio bendruomenėje;

27.2 konsultavimas, informavimas: vykdomas tėvų konsultavimas ir informavimas patyčių ir smurto prevencijos, saugios aplinkos mokykloje kūrimo klausimais.

III. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

28. Visi dokumentai, esantys mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ir juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti mokinio teises ir teisėtus interesus.

Tvarką parengė socialinė pedagogė Rima Jurevičiutė

PRITARTA

Telšių r. Eigirdžių pagrindinės mokyklos
mokyklos tarybos 2017 m. rugpjūčio 28 d.
nutarimu Nr. 3

SUDERINTA

Vaiko gerovės komisijos
posėdyje